

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Střední Čechy

Inspekční zpráva

Gymnázium Karla Čapka

Školní 1530, 263 80 Dobříš

Identifikátor školy: 600 007 812

Zřizovatel: MŠMT ČR, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 - Malá Strana

Školský úřad Příbram, ul. 28. října č. 24, 261 02 Příbram VII

Termín konání orientační inspekce: 2. - 5. května 2000

Čj.	025 133/00-05019
Signatura	ob5zt206

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Základní údaje o škole

Gymnázium Karla Čapka (GKČ) zajišťuje výuku víceletého a čtyřletého studia. Ve školním roce 1999/2000 navštěvuje 10 tříd 285 žáků. Schváleným studijním oborem je denní studium 79-41-K/001 Gymnázium. Škola poskytuje úplné střední vzdělání.

Český jazyk a literatura, Literární seminář

Předmětu je v učebním plánu školy ve sledovaných ročnících věnována hodinová dotace, která je v souladu se schváleným učebním plánem. Členění učiva do jednotlivých ročníků je stanoveno časově tematickými plány jednotlivých ročníků, které obsahují i přibližné časové určení tématu. Ve zhlédnutých hodinách bylo probírané učivo v souladu s tematickými plány (s mírnými posuny). V oblasti dalšího vzdělávání pedagogů se vyučující hodnoceného předmětu velmi aktivně zúčastňují odborných seminářů. Dvě vyučující absolvovaly jednorocní odborný seminář na České akademii věd. V bezprostřední přípravě na vyučování převažovala obsahová složka, metodická byla oslabena. Plánování výuky je příkladné, obsahová příprava učitelek na výuku je velmi dobrá, metodická má některé nedostatky. Celkově je oblast plánování a přípravy výuky hodnocena jako velmi dobrá.

Personální zajištění výuky předmětu vynikající, tři vyučující splňují podmínky pedagogické a odborné způsobilosti.

Škola má pro výuku dostatek prostor, jež odpovídají psychohygienickým zásadám, mají standardní vybavení i běžnou estetickou úpravu. Nedostatkem je umístění didaktické techniky ve třídách, v případě jejího použití ji vyučující musí donášet, popř. třídu přemístit do některé z odborných učeben. K dispozici byla běžná audiovizuální technika, která byla ale využita ojediněle. V hodinách se pracovalo pravidelně a efektivně s učebnicí, odbornou literaturou, dostatečným množstvím ukázek z umělecké literatury. Všechny vyučující byly v této oblasti velmi dobře vybaveny a připraveny. Zázemí jim tvoří žakovská knihovna s 1762 tituly a žakovská studovna s 563 tituly. Vyučující čerpají z odborné učitelské knihovny a především z vlastních soukromých zdrojů. Z hlediska psychohygienických zásad byla uvnitř hodin zřetelná snaha o jejich respektování. Podmínky pro výuku a jejich využití je hodnoceno velmi dobře a dobře.

Všechny hospitované hodiny byly dobře připraveny. Menší část výuky byla profesionálně zvládnuta, jednotlivé kroky byly rozfázovány a navzájem se prolínaly. Pozitivní vliv na tuto oblast měl bohatý obsah hodin a snaha zaujmout. Vyučující se snažila žáka spontánně vtáhnout do aktivního učení, tvůrčích úloh, vyvozovacích a úvahových problémů, k argumentaci. Žáci velmi dobře spolupracovali a snažili se. Z devíti hospitovaných hodin byly hodnoceny tři velmi dobře. Na straně druhé měly vyučující tendenci k předávání ucelených informací, vyslovování hotových myšlenek za žáky, probrané učivo znovu opakovaly, prováděly vyvozování učiva a upřednostňovaly frontální formu tradičního vyučování. Některým hodinám chybělo ucelené shrnutí, utřídění informací do systému a zpětná vazba. Nedostatečný časový prostor byl vyhrazen pro vyjádření názorů a stanovisek žáků, pro jejich individuální nebo skupinové aktivity. V hodinách se objevoval převážně výkladová metoda či řízený rozhovor, v obou formách měla dominantní postavení učitelka a její verbální projev. Ve spojení s nízkou frekvencí využívání didaktické techniky je účelnost organizace vyučování a volba použitých metod a forem práce nejslabším článkem mezi základními ukazateli hodnocení kvality vzdělávání. Vyučující jsou nasměrovány k používání progresivnějších metod a forem práce, ale přínosné a efektivní výuce chybí jejich větší propojení a širší užívání. Organizace hodin je velmi

dobrá, používané metody a formy práce průměrné, v některých částech hodin se projevovala citelně slabá místa.

Vstupní motivační metody jako samostatný účelový prvek byly ve zhlédnutých hodinách uplatněny zřídka. Většinou byly zastoupeny seznámením s cílem a programem hodiny, některé hodiny postrádaly i tyto informace. Způsob hodnocení žáků a frekvence klasifikace se u jednotlivých učitelek lišily. V části sledovaných hodin mělo zkoušení a opakování návaznost na probírané učivo a vytvářelo pro učitele i žáky zpětnou vazbu s ucelenou myšlenkovou strukturou (2. ročník). V několika hodinách se jednalo pouze o frontální zopakování, anebo zdlouhavé prověřování znalostí založené na klasickém podávání otázek týkajících se teoretických vědomostí (septima). Účinnosti motivace, efektivita klasifikace a způsobu hodnocení žáků jsou průměrné.

Vstřícný přístup k žákům, příznivá atmosféra, aktivizace žáků a respektování jejich osobnosti ze strany učitelek byly předností většiny zhlédnutých hodin. Převaha tradičního způsobu vyučování však vytváří omezený prostor pro diskusi. Žáci se ponejvíce projevovali při řízeném rozhovoru, jejich odpovědi byly kusé, v několika případech neznali pravidla debaty a diskuze a na vyučující vykřikovali, aniž byl jejich projev řádně korigován. Organizovaná a kultivovaná komunikace polemického charakteru mezi žáky nebo jejich skupinami absentovala. Interakce mezi učiteli a žáky a úroveň verbální a neverbální komunikace byla velmi dobrá, komunikace žáků měla citelně slabá místa. Celkově jsou pro tuto oblast pozitiva a negativa v rovnováze.

Žákům je nabízen jako volitelný předmět literární seminář. Při výuce byly dodrženy seminární metody a formy práce. Motivace žáků byla pozitivní. Vyučující nabízela žákům různé směry a cesty v myšlenkových fázích uměleckých děl, koordinovala a utřídila jejich názory, učila je usuzovat o dílech. Sama svoji prezentaci umění doplňovala širokou škálou ukázek a konkrétních titulů. Výsledkem náplně semináře jsou velmi dobře propracované seminární práce rozličných témat a postojů. Žáci práci v semináři přijímali kladně, nebáli se diskuze. Výuka ukazuje velmi dobrou přípravu pro žáky, kteří zde získávají nejen hlubší teoretické vědomosti a praktické dovednosti, ale učí se i vytříbené komunikaci.

Kvalita vzdělávání ve sledované výuce českého jazyka a literatury je celkově hodnocena jako průměrná. Výuka literárního semináře měla velmi dobrou úroveň.

Společenské vědy (Dějepis, Základy společenských věd)

Hodinové dotace předmětů odpovídají přijatému vzdělávacímu plánu. Kontinuita výuky předmětů je zajištěna mezi jednotlivými ročníky rozpracovanými časově tematickými plány, které mapují učební osnovy. V předmětu dějepis bylo ve třídě sextě probíráno učivo v měsíci květnu, které časový plán uvádí na konci měsíce listopadu. V 1. ročníku bylo v měsíci květnu probíráno učivo plánované na měsíc leden. Tyto rozsáhlé časové skluzy mohou vést při současném tempu výuky k situaci, která nastala v loňské školním roce (1998/1999). Učivo ve třídách septimě a 4. ročníku bylo ukončeno vznikem ČSR a následně dvěma vyučovacími hodinami věnovanými světu po roce 1945 (viz zápisy v třídních knihách). Výuka vynechala několik tematických celků 20. století, se kterými gymnaziální žák nebyl vůbec seznámen (viz Protokol o kontrole). Předmět základy společenských věd (ZSV) rozpracované učivo do plánů zcela neplní. Plánované učivo do sexty a 2. ročníku nebylo plně odučeno (právo, základy etiky) a byl sem zařazen zcela nekoncepčně obsáhlý tematický celek z 1. ročníku; ve třídě kvintě byla probírána látka se tříměsíčním skluzem. Plány nejsou vůbec plněny, mají pouze formální charakter, učivo je učeno nekoncepčně; vyučující učí tak, jak chce on, ne jak ukládají závazné učební osnovy. Plánování předmětů má citelně slabá místa.

Vyučovací hodiny byly učiteli z hlediska obsahu dobře připraveny, metodická složka nebyla dostatečně propracována, někde byla výrazně oslabena. Stanovené výukové cíle odpovídaly standardu vzdělávání a aktuálnímu složení třídy. Příprava na výuku z hlediska obsahu měla velmi dobrou úroveň. metodická má nedostatky.

Personální podmínky pro výuku dějepisu jsou velmi dobré, pro výuku základů společenských věd vyučující nesplňují podmínku odborné způsobilosti (splněna je pouze pro tematický útvar politologie). Personální podmínky výuky jsou průměrné.

Výuka probíhá v kmenových třídách, kdy některé umožňují využívání didaktické techniky. Jelikož tato možnost využívána nebyla, žáci byli ochuzeni o názor, bližší vysvětlení a jasnější pochopení. Pouze v předmětu dějepis zkušená vyučující používala dostatek odborné i beletristické literatury. Podstatná část výuky se opírala pouze o výklad vyučujících. Předmět ZSV nepracoval s učebnicemi, žáci znalosti čerpají především z vlastních poznámek, které jim slouží jako základní studijní materiál. Odborné zázemí tvoří žakovská a odborná knihovna a ochota vyučující k zapůjčení vlastních studijních materiálů. Materiální podmínky školy pro výuku výše uvedených předmětů jsou ještě vyhovující.

Výuka probíhá v kmenových třídách. Učební prostředí mělo standardní úroveň. Předmět ZSV, jehož důležitou součástí je formativní složka, nevyužíval vůbec různorodé komunikativní techniky, metody a modelové situace (i při výuce psychologie). Chybělo inspirativní a podnětné prostředí. Většina hodin byla vedena jednostranným způsobem práce bez relaxačních chviliek a obměně tempa práce. Psychohygienické podmínky měly průměrnou úroveň.

Oba začínající pedagogové excelovali vynikající obsahovou přípravou, šíří znalostí. Vyučovací hodiny po stránce metodické byly založeny na dominantě pedagogů, kteří předkládali monolog vystavěný na hotových informacích. Nejenže na žáky v rychlém tempu a sledu chrlili tok vědomostí, ba i za ně mysleli, veškeré vyvozovací a návodné otázky sami zodpovídali. Zvolená forma práce obsáhlé přednášky nesplňovala středoškolské metody práce a směrem k žákovi byla nevhodně použita. Většina vyučovacích hodin postrádala i závěrečné shrnutí a ověření, zda vykládanému žáci porozuměli. Prostor pro aktivní učení byl zatlačen do pozadí a žák plnil pouze pasivní úlohu - posluchače. Zvláště u začínajících pedagogů velmi rychlý sled myšlenek a značnou kumulaci informací žáci nestačili vsřebat, natož utřídit. Jestliže se pracovalo se žáky, tak pouze frontálně. S vyučujícím tak pracovali především pouze výborní žáci, jen výjimečně byly zohledněny individuální potřeby vzdělávací potřeby všech žáků. Po stránce metodické postrádala výuka použití rozmanitých metod a forem práce, technik podporujících účinné zapamatování učiva a rozvíjejících schopnost samostatné práce a spolupráce se spolužáky. Práce s učebnicí, popř. studijním textem zcela absentovala, výklad - monolog vyučujícího byl žáky zapisován, v několika případech byla do sešitů zapisována faktografie obsahově blízká textům v běžně dostupných učebnicích. Směrem k žákovi byla vedena výuka zkušené vyučující. Vytvářela podmínky pro utváření vlastního názoru žáků, konstruktivnímu myšlení, argumentaci, aktualizaci učiva a schopnosti učivo správně aplikovat. Výuka využívala mezipředmětových vztahů a hojných ukázek z odborné literatury. Žáci byli vedeni k nejnovějším poznatkům historické vědy logickým vyvozováním nového učiva na základě předcházejících vědomostí. Organizace, metody a formy výuky byla hodnoceny od velmi dobrých až po objevující se výrazné nedostatky.

Prověřování vědomostí probíhalo písemnou i ústní formou a výsledná klasifikace byla veřejně oznámena. Motivační výzvy a pochvala byly využívány především zkušenou vyučující, mladí pedagogové se v této oblasti teprve učí správným a účinným postupům. Motivace a hodnocení mají průměrnou úroveň.

Převažující výkladová forma práce pedagoga a zvolená frontální práce neumožňovaly plně rozvinout žákům svoje kompetence, účinnější rozvoj komunikativních schopností žáků

a jazykové kultury. Ve výuce, jež žákům naopak prostor poskytovala, žáci reagovali spontánně, aktivně. Všemi vyučovacími hodinami prolínalo přívětivé pracovní prostředí; u začínajících pedagogů postavené na jejich chuti pracovat, co nejvíce sdělit. Vedle náročné obsahové složky tvořila dominantu hodin pozitivní interakce. Interakce byla v hodinách velmi dobrá, komunikace průměrná.

Seminář ze sociologie obsahoval všechny složky vynikající výuky. Od výborné přípravy pedagoga, jeho odborných znalostí, přes použití aktivní techniky začleňující žáka do problémů probírané látky. Výborně bylo pracováno s individuálními dispozicemi žáků, sebekontrolou a sebehodnocením. Interakce i komunikace mezi vyučujícím a žáky i mezi žáky navzájem byla velmi dobrá. Výuka splňovala všechny atributy seminární práce.

Sledovaná výuka společenských věd byla hodnocena od velmi dobré až po výuku s citelně slabými místy. Výuka sociologického semináře měla vynikající úroveň.

Matematika

Výuka předmětu probíhá na základě učebních plánů: č.j. 20 594/99-22 pro ročníky osmiletého studijního cyklu a č.j. 20 595/99-22 pro čtyřletý studijní cyklus, které jsou schváleny MŠMT ČR. Hodinové dotace stanovené těmito učebními plány jsou posíleny v kvartě a kvintě osmiletého cyklu o jednu hodinu týdně a v 1. – 3. ročníku čtyřletého cyklu rovněž o jednu hodinu týdně. Takto upravený učební plán souhlasí s rozvrhem hodin a následnou evidencí v třídních knihách. Dále je v každém ročníku obou studijních cyklů jedna hodina vyčleněna na cvičení z matematiky. Obsahová náplň učiva souhlasí s učební náplní osnovy matematiky pro jednotlivé ročníky a prakticky ji kopíruje. Nejsou provedeny změny proti dosavadnímu tradičnímu uspořádání učiva. Vlastní tematické plány, které mají konkretizovat, detailněji specifikovat kapitoly probíraných oblastí a následně jim stanovovat plánované hodinové dotace, v 70% nesplňují ani tuto formální stránku. Učivo je plánováno ve velice zevrubných celcích, které nedostatečně vypovídají o rozsahu a hloubce učební látky. Srovnáním uvedených tematických plánů se zápisy v třídních knihách byly zjištěny výrazné časové disproporce proti uvedeným plánovaným termínům a značný hodinový nesoulad v přiděleném počtu hodin tematickým celkům s realitou, což se projevilo v časovém skluzu – zpoždění, které dosahuje divergence v rozpětí tří až deseti týdnů. V oblasti plánování převažují negativa nad pozitivy. Oblast má výrazné nedostatky.

V době konání inspekční činnosti disponovala škola dostatkem odpovídajících výukových prostor, které vyhovují i psychohygienickým požadavkům a potřebám k výuce předmětu. Výuka předmětu probíhala v kmenových třídách vybavených ve výrazné většině případů kvalitním, účelovým nábytkem, splňujícím parametry funkčnosti, zdravotní hygieny i estetického vzhledu. Interiéry učeben jsou však málo podnětné a motivující, rovněž jejich estetická stránka není rozvinuta a v didaktické funkčnosti zcela absentují. Pokud jde o didaktické vybavení, škola disponuje základními učebními pomůckami klasického typu pro oblasti planimetrie, stereometrie a funkcí (především ve formě souborů transparentních fólií), modely těles a jejich řezů, žákovskými stavebnicovými soubory pro demonstraci a praktické operace s racionálními čísly, potřebným počtem kalkulátorů i učebnic pro žáky primy – kvarty. S jistými transportními problémy lze využívat i potřebnou didaktickou techniku. Všichni žáci užívají učebnice schválené MŠMT ČR, přičemž všem žákům nižších ročníků jsou zapůjčovány školou. Vedle toho pracují vyučující i s odbornou, a metodickou literaturou, využívají zdroje vlastní literatury a sebraných materiálů z tisku i popularizačně odborné literatury. Moderní didaktické programy zcela absentují. Výuka předmětu, včetně vyčleněných hodin cvičení, v nichž se třídy dělí na poloviny, je realizována čtyřmi vyučujícími, z nichž jeden je aprobovaný pedagog pro daný stupeň studia, jeden má odbornou způsobilost bez pedagogické kvalifikace,

jeden má plnou odbornou způsobilost pro základní školy (nižší stupeň gymnaziálního studia) a zbývající má univerzitní vzdělání v oboru fyziky. Podmínky pro výuku předmětu jsou dobré.

Formou hospitační činnosti byla sledována výuka ve všech třídách gymnázia. Všechny sledované hodiny měly konkrétně stanovený a přesně specifikovaný vzdělávací cíl. Struktura hodin se vyznačovala klasickou konstrukcí, která však v jednotlivých částech u poloviny vyučujících postrádala prvky motivace mající za cíl indikaci zájmu a následnou iniciaci. Výrazně převládala jednostranná metoda slovního projevu bez uplatnění jejích alternativních forem (popis, rozhovor, diskuze, vyprávění, vysvětlování, atd.), neb metoda samostatné práce. Hodiny tak vyznívaly jako monolog učitele, v jehož režii probíhal i postup řešení příkladů, včetně dílčích výpočtů, či jako hodin, v nichž tvůrčí činnost spočívající v řešení daného problému byla výsadou několika individualit třídy, zatím co činnost většiny žáků spočívala v pasivním opisování (či nikoli) grafického záznamu z tabule. Žáci tak byli postaveni do role pasivních posluchačů, kteří opisují z tabule řešení úloh, na nichž se svojí tvůrčí aktivitou nepodíleli. Neměli příležitost prokázat své znalosti, vědomosti, dovednosti i komunikační schopnosti. Vytvářený prostor pro samostatnou práci, a tím i možnost uplatnění vlastních kvalit, byl jimi akceptován ve velmi omezené míře. Názorné metody využívající didaktických pomůcek, případně didaktické techniky rovněž absentovaly a byly realizovány pouze v ojedinělých schematických náčrtech. Svě uplatnění nenašly ani techniky učení podporující zapamatování učiva, či rozvoj logického myšlení.

Jako pozitiva lze konstatovat profesně fundovanou interpretaci učiva v logické struktuře podepřené zápisem na tabuli, doplněném schematickými náčrty. U všech pronesených výroků a tvrzení je požadováno jejich důsledné odůvodnění. Rovněž výrazným pozitivem je trvání na precizaci odpovědí včetně uplatňování profesní terminologie. Žáci jsou informováni o různých alternativních postupech řešení. Princip vyvození vzorců, které mají tvořit systém základního instrumentálního aparátu využívaného při běžných matematických operacích, je strukturován na aplikaci doposud získaných a procvičených vědomostí i dovednostech. V kontrolních písemných pracích projevují samostatnost a koncentrovanost. Písemné práce se vyznačovaly strukturovanou náročností, umožňující všem žákům uplatnit jak penzum získaných znalostí a operativních dovedností, tak i vlastní tvůrčí dovednosti, aktivitu a možnost pracovat individuálním postupem i tempem. Písemné práce byly koncipovány jako sebereflexe a prezentace žákovských dovedností, na základě předchozího úsilí. Žákům byl poskytován dostatečný prostor pro vlastní logické úvahy, přemýšlení na vyvození shrnujících závěrů. Měli příležitost prokázat dovednost využívat základní numerické aplikace a předpisy k řešení praktických situací a správnost svých resumé si ověřit. Jako velmi efektivní hodnotila ČŠI práci v půlené třídě hodiny matematika – „cvičení,“ která jako jediná byla hodnocena stupněm vynikající. Struktura této hodiny spočívala na promyšlené a cíleně realizované zásadě soustavnosti, komplexního využití vědomostí žáků, gradace náročnosti a permanentní motivaci, která iniciovala kreativní schopnosti žáků v průběhu celé vyučovací hodiny. Globálně lze konstatovat, že organizace, metody a formy výuky realizované v hospitovaných hodinách byly ČŠI hodnoceny v rozpětí vynikající až po ještě vyhovující.

Motivačních metod a impulsů uplatněných ve vzdělávacím procesu bylo využito v dostatečné míře toliko v třiceti procentech hospitovaných hodin. V malé míře je tak uplatňována možnost pozitivním způsobem aktivovat žáky, soustředit jejich pozornost k řešeným úkolům a vyvolat potřebné asociace vědomostních poznatků i dovedností k úspěšnému zvládnutí předkládaných problémů. Rovněž ověřování výchozích znalostí žáků a navazování na ně bylo ve sledovaných hodinách spíše výjimkou. Otázky při zkoušení jsou zaměřeny převážně na pamětní zvládnutí učiva než na pochopení vztahů, souvislostí, či schopnost aplikace daného učiva. Vhodně jsou prokládány aktualizační prvky do probíraného učiva a řešení úlohy, které vycházejí z praxe.

Při řešení úloh je žákům poskytována permanentně pomoc ze strany vyučujících a při zadávání úkolů je respektována zásada přiměřenosti. Hodnocení vyučujících je zaměřeno pozitivně, je objektivní, spravedlivé a ve výrazné většině případů zdůvodněné. Postrádá však sebereflexi žáka. V oblastech motivace a hodnocení jsou pozitiva a negativa v rovnováze.

V průběhu jednotlivých částí hodin byla vzájemná, oboustranná komunikace značně omezena. Prostor pro uplatnění žáků, jejich vědomostí, byl ze strany vyučující poskytnut cca v rozsahu 40% sledovaných hodin. V důsledku toho byla silně potlačena složka rozvoje komunikativních dovedností žáků a následně utlumena i jejich aktivita a vlastní tvůrčí iniciativa. Přitom bylo zřejmé z atmosféry v hodinách, že vzájemné vztahy mezi vyučujícími a žáky i mezi žáky navzájem, jsou výrazně pozitivní, přátelské a společně vytvářejí prostředí důvěry i tolerance. ČŠI nebyly zaznamenány ani náznaky projevů nežádoucího chování, nesnášenlivosti, či xenofobie a intolerance. Verbální i neverbální komunikace vyučujících je na velmi dobré úrovni. Interakce a komunikace jsou na ještě vyhovující úrovni.

ČŠI konstatuje, že při výuce matematiky v sledovaných vyučovacích hodinách, byla pozitiva i negativa v rovnováze. Sledovaná výuka je hodnocena jako průměrná.

Informatika a výpočetní technika

Je vyučována v tercii, kvartě a kvintě osmiletého cyklu a v prvním ročníku čtyřletého studijního cyklu. Hodinové dotace předmětu jsou v souladu s výše citovaným učebním plánem. Výuka se uskutečňuje v tercii a prvním ročníku v dvouhodinové týdenní dotaci, v kvartě a kvintě je týdenní dotace jednohodinová. Na všechny hodiny se uvedené třídy dělí. Obsahová náplň je stanovena učební osnovou schválenou MŠMT ČR pod č.j. 20 596/99-22 s účinností od 1. září 1999. Na základě této osnovy mají oba vyučující zpracovány tematické plány, které v podstatě kopírují rozpis učiva osnov a doplňují jej termíny časově limitujícími jejich splnění. Obsahují i doporučené rozšiřující tematické celky především v oblasti tvorby WWW stránek. Plány tak po stránce formální splňují kladené požadavky. V průběhu školního roku byl proveden funkční přesun tematických celků. Kontrola zápisů v třídních knihách i v sešitech žáků stvrdila plnění stanovených výukových cílů. Plánování má velmi dobrou úroveň.

Pro výuku předmětu má škola dvě odborné pracovny, každou osazenou 13 ks počítačů včetně počítače pro vyučujícího. Přístroje jsou v převážné většině Intel Pentium s procesory 100 – 200 MHz, operační paměti RAM v rozpětí kapacity 16 až 32 MB a paměti HDD v rozpětí 850 MB až 2,3 GB. Učitelův počítač je současně serverem sítě Novel. Součástí je i Internet server a „záložní“ počítač Cyrix 233 MHz, RAM 16 MB a HDD 20,1GB. Druhá učebna je vybavena 12 ks počítačů AMD K6 s procesorem 350 MHz, operační paměti RAM 32 MB, s kapacitou HDD 5,99 GB a jedním počítačem řady Intel 486. Součástí této učebny je i počítač umístěný ve studovně, který slouží pro studenty jako zdroj informací (Internet a školní informace). Monitory jsou ze tří čtvrtin celkového počtu patnáctipalcové. Přístroje ve všech pracovnách mají zabudované grafické a síťové karty, CD mechaniku a většina z nich má instalovány i zvukové karty. Počítače jsou instalovány v síti s možností tisku a každý počítač je trvale napojen na Internet. Programové vybavení pro výuku předmětu IVT se odvíjí od operačních systémů Windows 95 a Windows 98, Linux a MS-DOS, na něž jsou nadstavbově napojeny verze textových editorů, tabulkových procesorů, databázové systémy, programovací a grafické prostředky, prohlížeč Internet Explorer a poštovní program Paegasus. Vedle uvedeného programového vybavení disponuje škola i výukovými programy pro jazyk český, anglický a německý, ekonomiku, přehledy matematiky a fyziky, biologie, chemii, zeměpis, základy společenských věd, encyklopedické CD a trenažéry. Učebny mají i účelový nábytek a v obou je instalováno funkční žaluziové zatemnění.

Předmět vyučují dva vyučující, z nichž interní má úplnou způsobilost a externí absolvoval pedagogický obor matematika - fyzika. Oba mají potřebnou pedagogickou praxi a zkušenosti, výpočetní technikou se profesně zabývají řadu let a individuálně se v tomto oboru soustavně vzdělávají studiem domácí i zahraniční odborné literatury. Přestože vybavení školy zaznamenalo výrazný posun v modernizaci a je na požadované úrovni, která umožňuje kvalitní výuku předmětu, mají vyučující konkrétní představu o další modernizaci pracoven, která zabezpečí udržování úrovně vzdělávání v dané oblasti. Jsou jimi v návazné posloupnosti:

- zajištění vyšší přístupové rychlosti pro práci s Internetem
- popularizace výpočetní techniky prostřednictvím žáků gymnázia pro obyvatele města (tzv. „dny pro veřejnost“)
- umožnění přístupu do učeben IVT o sobotách a nedělích
- vybudování vícekapacitní učebny IVT s možností individuální práce každého studenta u jednoho počítače i s možností rozdělení této učebny na menší celky (např. posuvná stěna)
- vybudování školního Internetu, které by zajistilo vzájemnou informační propojenost v rámci školy a zároveň prostřednictvím Internetu umožnilo každému ze zájemců okamžitý přístup k potřebným informacím i možnost využívání e-mailu.

Materiálně technické a personální podmínky výuky předmětu informatika a výpočetní technika jsou velmi dobré.

Výuka byla sledována ve dvou třídách (z důvodu pracovní neschopnosti druhé vyučující), kde probíhala v dvouhodinové dotaci. Vyučovací jednotky měly v úvodu jasně stanovený vzdělávací cíl, při vymezení jeho obsahu a specifikaci rozsahu, který byl metodickou stavbou, v logickém uspořádání učiva, při zachování zásady soustavnosti, systematicky naplňován. Metody práce spočívaly na vzájemném prolínání metod slovního projevu, demonstrace na schematickém znázornění postupu i s využitím praktických prací, upevňování, prohlubování, a využití názoru. Z důvodu nižšího počtu počítačů musely u dvou přístrojů pracovat dvojice žáků. Žákům byly poskytovány vědomosti, dovednosti i návyky v systému, který jim umožňuje vytvořit si operační aparát, s nímž je možno racionálně řešit úlohy praktického života, o čemž se ČŠI přesvědčila seznámením se seminárními pracemi sedmi žáků. Ty se vyznačovaly profesní kvalitou obsahové věcnosti, logické návaznosti a grafické úpravy. Žáci v nich fakticky prokázali schopnost práce s informačními zdroji i dovednosti ovládnutí počítače a jeho jednotlivými programy. Tyto operační dovednosti nezdědaly rámec probraného učiva. Všechny hospitované hodiny byly produktivní a jejich společné charakteristické znaky byly:

- vysoká koncentrovanost žáků a jejich plné pracovní vytížení
- ověření kvality předchozích znalostí a dovedností i schopnosti jejich praktického užití
- promyšlená metodická stavba spočívající na zásadách uvědomělosti, individuálního přístupu a aktivity všech žáků skupiny
- stavba hodin na vzájemných souvislostech a posloupné návaznosti až k vřazení nových informací do ucelené soustavy poznatků a dovedností
- nabídka alternativních řešení a možností žáků experimentovat; na základě ověření si variant řešení samostatně si vybrat subjektivně nejoptimálnější
- použití názoru ve formě schematických náčrtů a přehledů
- podrobným verbálním výkladem podpořeným vizuálními strukturami byly objasňovány obvyklé algoritmy a programátorské obraty v konkrétních příkladech, vždy s upozorněním na výhodnost obrátů použitých v programové realizaci i na možné nedostatky a komplikace

- k dispozici byly různé podpůrné materiály a využíván přímý zpětnovazební kontrolní systém.

V hospitovaných hodinách převládala soustavná interakce a komunikace se žáky, jejímž výsledkem byly i okamžité reakce vyučujícího na připomínky a dotazy žáků. Individuální tvorba poznámek a zápisů v průběhu vyučování garantuje efektivní využití času jak vyučujícími, tak žáky. Mimo to byly žákům předány i kvalitní tištěné materiály s detailní grafikou, poskytující podpůrné informace v případě nejistoty žáka, či ztrátě kontinuity.

Žákům je umožněno zdokonalovat se v ovládání výpočetní techniky a komunikace po Internetu i v době mimo vyučování. Organizace, dozor nad žáky i možnost operativní pomoci jsou zabezpečeny vyučujícími informatiky, pracovníkem vykonávajícím civilní službu, případně staršími zkušenými studenty pod dohledem vyučujícího. O přístupu žáků k výuce tohoto předmětu vypovídá, že někteří z nich se již třetím rokem účastní mezinárodního projektu EU – Sokrates, v rámci kterého společně s účastníky jiných zemí oživilí a uvedli do provozu mezinárodní komunikační systém, využívaný v rámci tohoto projektu. Dále je to i skutečnost, že školní počítačová síť je vybudována vlastními silami na úkor volného času žáků školy.

V ČŠI hospitovaných vyučovacích hodinách informatiky a výpočetní techniky byla výrazná převaha pozitiv. Sledovaná výuka předmětu je hodnocena jako velmi dobrá.

Zeměpis

Hodinové dotace výuky zeměpisu jsou ve všech ročnících v souladu s MŠMT ČR schválenými učebními plány pro gymnázia s osmiletým i čtyřletým studijním cyklem. Náplň osnovy je vyučujícími rozpracována do tematických plánů pro jednotlivé ročníky a současný školní rok. Rozvržení jednotlivých tematických celků do dílčích kapitol je zestručněnou kopií osnovy a obsahuje pouze aproximační termíny předpokládaného splnění. Rozpracování dílčích kapitol, stanovení příslušné hodinové dotace těmto kapitolám i celým tématům, konkrétní vzdělávací cíle, vhodná doplňující literatura, učební pomůcky, didaktická technika, adekvátní metody a formy práce apod., to vše v těchto plánech absentuje. Plní tedy svoji funkci pouze formálně a v této formě nemohou dostatečně sloužit zpětně reflexivním účelům ani perspektivnímu využití a zdokonalování na základě empiricky ověřených podkladů. Plánování je potřeba dopracovat, má průměrnou úroveň. Příprava vyučujících na jednotlivé hospitované vyučovací hodiny byla velmi dobrá.

Výuka probíhá výhradně v učebně zeměpisu, kde jsou soustředěny i základní didaktické pomůcky a nejfrekventovaněji užívaná didaktická technika. Ostatní učební pomůcky jsou uloženy v kabinetu vyučující, která je pověřena správou odborné učebny. Pro výuku předmětu existuje vybavení příslušnými obecně geografickými, administrativními, hospodářskými, politickými a dalšími potřebnými nástěnnými mapami, (z nichž některé jsou sponzorskými dary), které jsou přehledně uloženy k operativnímu použití, žakovskými atlasy různé kvality (podle data expedice), globusy, nástěnnými obrazy i dostačujícím sortimentem svazků odborné literatury a vlastním obrazovým a tiskovým dokumentačním materiálem vyučující. Žakovské atlasy jsou postupně doplňovány novými v závislosti na finančních možnostech školy. K tomuto názornému materiálu je k dispozici i veškerá potřebná didaktická technika pro praktické uplatnění a demonstraci. Všichni žáci mají k dispozici školní atlasy a učebnice, jejichž užívání schválilo MŠMT ČR. Výuku předmětu zajišťují dva vyučující, z nichž jedna má úplnou způsobilost pro 6. – 9. ročník základní školy, letitou praxi a osobní zkušenosti, druhý pedagog dokončuje studium na Pedagogické fakultě a vzdělání v zeměpise a pedagogice má již uzavřeno státní zkouškou. Materiálně technické a personální podmínky výuky předmětu zeměpis jsou průměrné.

Formou hospitační činnosti byla sledována výuka ve všech třídách, v nichž je předmět vyučován (prima – sexta a 1. + 2. ročník čtyřletého cyklu). Vyučovací hodiny se vyznačovaly

jasně stanoveným cílem i motivačním impulsem v úvodu výuky, střídáním metod práce, promyšlenou organizační strukturou, v níž nechyběla i samostatná práce žáků na dané téma s využitím učebnicových textů a příslušných map. Žáci jsou vedeni k dovednostem aplikovat poznané učivo v obecně platných podmínkách a životních situacích. Těžiště práce spočívalo ve výkladu vyučující soustavně kombinovaném řízeným rozhovorem, což permanentně aktivovalo celou třídu. V každé hodině byly k dispozici potřebné nástěnné mapy i vhodný obrazový materiál a kde bylo potřebné, byla využita i didaktická technika a velmi funkčně i nezbytné demonstrační názorniny. Informace byly podávány na potřebné úrovni vyspělosti žáků jednotlivých ročníků. Inspekci byl zaznamenán i výrazný prostor pro samostatné aktivní učení jakožto běžnou součást výukového procesu. Metody a formy práce měly velmi dobrou úroveň.

Samozřejmým jevem v procesu výuky bylo využití všech potenciálních vědomostí žáků v rámci mezipředmětových vztahů, stavbou na nich a navazováním na ně. Rovněž nedílnou součástí byl nenásilný nácvik správného užívání odborné terminologie, hledání příčinných souvislostí i řešení problémů souvisejících s praktickým životem. Vyučující soustavně prověřovala výchozí znalosti a dovednosti. Její otázky při zkoušení a opakování nebyly zaměřeny pouze na pamětní zvládnutí učiva, ale i na pochopení vztahů, příčin a souvislostí a na základě jejich uvědomění provádění aplikací. Samotná organizace vyučovacích hodin byla strukturována tak, aby umožňovala uplatnění co největšího počtu žáků třídy v procesu výuky, umožňovala jim pracovat individuálním tempem a uplatnit vlastní aktivitu a iniciativu. Tak docházelo k uplatnění individuálních příkladů a zkušeností žáků. U veškerých tvrzení bylo požadováno zdůvodnění a argumentace. Tím byly uplatňovány nejen registrační složky paměti, ale i logického myšlení. Zkoušení a opakování mělo za cíl větší utvrzování poznatků i schopnost s nimi operovat. Hodnocení výkonu žáků bylo vždy objektivní, spravedlivé a vyučující zdůvodněné, žel nebylo využito pro vlastní komparaci a sebereflexi vlastního sebehodnocení žáka, s jeho zdůvodněním klasifikace. Hodnocení samo je zaměřeno pozitivně, nikoliv jen soustředěním se na množství chyb a omylů, ale oceňováním snahy, úsilí žáka a jeho učiněným pokrokem. Oblasti organizace vyučovacího procesu, motivaci žáků a jejich hodnocení mají velmi dobrou úroveň.

Bylo evidentní, že žák je chápán jako aktivní činitel výuky, jehož osobnost je respektována a zároveň byla zvýrazněna podmíněnost úspěchu výsledku učení na jeho učební aktivitě a vlastním úsilí. Oboustranná komunikace je založena na vzájemné důvěře a respektu, jehož projevem je vytváření prostoru pro vyjádření individuálního názoru, možnosti o něm diskutovat a vést jeho obhajobu. Vyučující vlastním příkladem pracovního nasazení, korektním jednáním a osobitým přístupem pozitivně ovlivňuje vytváření interpersonálních vztahů, prostředí důvěry, spolupráce a adekvátní tolerance. Interakce a komunikace ve sledovaných hodinách měly velmi dobrou kvalitu.

V ČŠI hospitovaných vyučovacích hodinách předmětu zeměpis byla výrazná převaha pozitiv. Sledovaná výuka měla velmi dobrou úroveň.

Biologie a geologie, Biologie

Počet hodin přidělený předmětu je v souladu s MŠMT ČR schváleným učebním plánem, v některých ročnících gymnázia se osvědčuje posílení o disponibilní hodinu pro realizaci laboratorních cvičení požadovaných učební osnovou předmětu. V případě, že tato hodina přidělena není, nejsou laboratorní cvičení realizována průběžně, např. výuka ve druhém ročníku čtyřletého gymnázia. Tato situace je v rozporu s právní normou (viz Protokol o kontrole).

Pro výuku jsou využívány učební osnovy schválené MŠMT ČR, v případě výuky nižších ročníků osmiletého gymnázia se jedná o učební osnovy přírodopisu s výrazným ekologickým zaměřením. Rámcové rozplánování učiva do jednotlivých ročníků bylo provedeno v rámci předmětové komise; pro konkrétní výuku měli vyučující písemné přípravy.

Plánování je s výhradou k realizaci laboratorních cvičení hodnoceno jako velmi dobré, příprava na výuku rovněž.

Personálně je výuka zajištěna vynikajícím způsobem; všechny tři vyučující splňují podmínky odborné i pedagogické způsobilosti pro působení v tomto typu školy. Materiální podmínky spočívají v odborné pracovně dobře vybavené funkční a používanou didaktickou technikou (např. snímací kamerou); moderními pomůckami, např. spojení mikroskopu s PC technikou, škola nedisponuje. Pro praktickou výuku je ve škole zřízena laboratoř s odpovídajícím počtem pracovních míst a vyhovujícím laboratorním vybavením. Hodiny předmětu jsou převážně zařazovány do dopoledního sledu; pro laboratorní cvičení jsou využívány až koncové hodiny.

Personální podmínky jsou hodnoceny jako vynikající, materiální a psychohygienické podmínky jako velmi dobré.

V průběhu inspekční návštěvy se uskutečnilo šest hospitačních vstupů do celkem sedmi hodin teoretické i praktické výuky všech tří vyučujících. Hodiny se vyznačovaly stanoveným cílem, jehož se dařilo v jejich průběhu dosáhnout. Logickou strukturou hodin byly upevňovány požadované návyky, zásada názornosti byla velmi dobře naplňována množstvím dvou- i vícerozměrných pomůcek. Vyučující často využívaly žákovské znalosti, nechávaly žáky samostatně zpracovat a poté prezentovat kratší texty, pomocí problémových úloh byli žáci aktivizováni. V případě potřeby bylo využíváno kratšího souvislého výkladu vyučující, zvl. ve vyšších ročnících. S ojedinělými výjimkami byl efektivně využíván vyučovací čas.

Hodiny laboratorních cvičení byly založeny na praktickém získávání nových poznatků a rovněž sloužily k ověřování poznatků teoretických.

Metody a formy práce vykazují převahu pozitiv; jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Zhlédnuté hodiny se vyznačovaly průběžnými motivačními výzvami; převažovalo kladné hodnocení žákovských výkonů nad záporným. Klasifikace odpovídala předvedeným výkonům žákům, výsledná známka byla oznámena a zdůvodněna.

Oblast motivace a hodnocení je hodnocena průměrně.

Oblast interakce a komunikace svědčila o vzájemném seberešpektování, ve vyšších ročnících byl dáván dostatečný prostor pro rozvoj komunikativních dovedností; je hodnocena velmi dobře.

Sledovaná úroveň výuky biologických předmětů je hodnocena jako velmi dobrá.

Chemie

Hodinová dotace předmětu je v souladu s MŠMT ČR schváleným učebním plánem a možnostmi ředitelky školy přidělovat disponibilní hodiny, které jsou využívány pro praktickou výuku laboratorních cvičení. Rozplánování učiva v jednotlivých ročnících bylo provedeno do podoby časově-tematických plánů vycházejících z učebních osnov. Vyučující využívali písemných příprav pro výuku v jednotlivých hodinách. Učivo předávané v navštívených hodinách bylo v souladu s učebními osnovami

Plánování a příprava výuky jsou hodnoceny jako velmi dobré.

Personální zajištění výuky je příkladné, všichni tři vyučující splňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro výuku v tomto typu školy. Materiální podmínky sestávají z poměrně dobře vybavené odborné pracovny, dále z chemické laboratoře a s ní sousedícím kabinetem. Úroveň vybavení didaktickou technikou je dobrá, pro realizaci laboratorních cvičení je v laboratoři vyhovující zařízení, spotřební materiál ještě dostačuje. Hodiny předmětu jsou vesměs zařazovány do dopoledního sledu výuky, někdy až na jeho konec, snaha o respektování psychohygienických zásad je zřetelná.

Personální podmínky jsou hodnoceny jako vynikající, materiální a psychohygienické podmínky jako velmi dobré.

V průběhu orientační inspekce se uskutečnilo sedm hospitačních vstupů do celkem devíti hodin teoretické i praktické výuky všech tří vyučujících. Metody a formy práce všech tří pedagogů byly podobné.

Výuka teoretická vycházela z logické struktury hodiny, která však nebyla vždy plně respektována a dodržena. Po zopakování, nejčastěji frontálním a někdy i klasifikovaném, následovala vlastní expoziční část hodiny; procvičení a shrnutí učiva nebylo vždy provedeno. Způsoby předávání nového učiva byly různé: od prostého výkladu, kdy žáci byli víceméně pasivními posluchači, kdy navíc chyběl názor; přes výklad vyučujícího s doplňováním ze strany žáků, řízený rozhovor po samostatné řešení žákům zadaných úkolů. Demonstračními pokusy nebo jejich promítnutím na videu byly dokladovány teoretické poznatky, příp. na jejich základě žáci měli možnost vyvozování vlastních závěrů z pozorování. Ne vždy však byly pokusy dostatečně dobře viditelné z celé pracovny.

Praktické vyučování se vyznačovalo dobrou strukturou hodin a logickým sledem operací; kdy žáci po teoretické přípravě a instruktáži samostatně pracovali pod dohledem vyučujícího. Dovednosti žáků nesvědčily o dostatečném zafixování některých používaných postupů práce v chemické laboratoři.

Oblast metod a forem práce je hodnocena jako průměrná až velmi dobrá s převažujícím hodnocením velmi dobrým.

Motivační apely byly využívány především průběžně; v hodnocení převažovalo pozitivní hodnocení výkonů žáků.

Oblast motivace a hodnocení je hodnocena průměrně.

V oblastech interakce a komunikace bylo patrné vzájemné respektování, komunikativní dovednosti žáků byly rozvíjeny v běžné míře a kvalitě.

Oblast interakce a komunikace je hodnocena průměrně.

Celkově je úroveň výuky předmětu hodnocena jako průměrná až velmi dobrá s převažujícím hodnocením velmi dobrým.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepce školy vychází z analýzy současného stavu a nastiňuje vize rozvoje školy v několika oblastech. Na prvním místě se objevuje charakteristika současného gymnaziálního dobříšského studenta, který by měl být veden plně v rovině základní životní filozofie Karla Čapka, jejíž základ je postaven na demokratičnosti, slušnosti, toleranci a zdravém vlastenectví. Dlouhodobý výhled se zabývá nejen zaměřením školy, výchovně-vzdělávacími cíli, ale mapuje i personální obsazení školy a její zabezpečení včetně materiálně technické oblasti. Z dokumentu je možné vyčíst a vycítit, že ředitelka školy má jasnou představu o škole, jejím směřování, snaze co nejvíce pomoci žákům a pedagogům. Základním krédem jejího vedení jsou vstřícné vztahy a ochota hledat řešení. Další kapitoly inspekční zprávy dokazují, že ředitelka školy realizuje své nápady, návrhy a představy v praxi. Kurikulum školy je koncepčně promyšlené.

Střednědobé plánování reprezentuje *Roční plán pro školní rok 1999/2000*, který vedle

charakteristiky roku vytyčuje hlavní úkoly pro zásadní oblasti chodu školy. Plán je rozpracován do materiálu *Organizace školy pro rok 1999/2000*, jenž obsahuje konkrétní úkoly a povinnosti. Jako součást tohoto dokumentu slouží *Termínovaný kalendář* s charakteristikou a názvy všech akcí včetně termínů. Krátkodobé plány vycházejí z plánu ročního a po stránce obsahu, termínů a vymezené odpovědnosti jsou konkrétní. Plnění jednotlivých úkolů je vedením školy sledováno. Průkazná je i koordinace střednědobých a ročních plánů s poslední výroční zprávou. Z prostudování písemností školy, jejíž dominantu tvoří povinně vedená dokumentace školy, vyplývá, že ředitelka školy na pedagogických radách konkrétně a jasně informuje pedagogický sbor, snaží se navázat co nejužší kontakt s rodiči a seznámit všechny naslouchající subjekty se strategií školy a jejím budoucím směřování.

Výuka na škole probíhá dle schválených učebních plánů:

Generalizovaný učební plán gymnázia s osmiletým studijním cyklem č.j. 20 594/99-22

Učební plán gymnázia se čtyřletým studijním cyklem č.j. 20 595/99-22.

Pro třídy kvinta, sexta, septima je povolena úprava učebního plánu MŠMT ČR pod č. j. 35 348/97-23/230 (víceleté studium je osmileté).

Gymnázium se řídí učebními osnovami, které schválilo MŠMT ČR pod č.j. 20 596/99-22.

Vedení školy má vypracovaný učební plán pro všechny stávající třídy včetně zařazení disponibilních hodin, které jsou rovnoměrně rozčleněny mezi humanitní a přírodovědné předměty.

Výuka volitelných předmětů probíhá v dostatečně široké škále (9 volitelných předmětů) rovnoměrně rozdělené mezi přírodovědné a humanitní předměty. Bohatá a rozmanitá struktura volitelných předmětů je žákům nabízena i pro školní rok 2000/2001, čítá 18 možností. Různé formy „seminářů“ jsou nabízeny již pro 2. ročník a sextu, dále 3. ročník a septimu a 4. ročník a oktávu. Na škole pracuje několik sportovně zaměřených kroužků a kroužek latiny.

Časově-tematické plány učiva ve sledovaných předmětech jsou vyučujícími zpracovány, ale u mnohých mají spíše formální úroveň, jelikož v praxi nejsou dodržovány a z hlediska plné využitelnosti nejsou optimální.

Oblast dlouhodobého a koncepčního plánování je z hlediska manažerského stylu řízení jasně formulovaná, konkrétně pojmenovává strategii řízení s participací zainteresovaných stran.

Systém plánování je vytvořen, jeho kvalita, rozsah a účelnost vzhledem k velikosti a podmínkám školy má velmi dobrou úroveň.

Organizování

Ředitelka školy byla do funkce jmenována MŠMT ČR s účinností od 1. listopadu 1998. Zástupkyně ředitelky školy byla jmenována do funkce ředitelkou školy k 1. prosinci 1998. Statutární zástupkyně má hlavní náplň své činnosti v ekonomické oblasti. Značné kompetence jsou pracovní náplní vymezeny výchovné poradkyni včetně hospitační činnosti.

Organizační uspořádání školy je upraveno vnitřními předpisy, které jasně vymezují kompetence ředitelky školy a její zástupkyně, stanovují funkci výchovné poradkyně, určují kompetence pedagogických a nepedagogických pracovníků. Materiál *Statut a organizační řád GKČ v Dobříši* mimo jiné uvádí organizační strukturu školy a další organizace působící ve škole (Sdružení rodičů GKČ v Dobříši apod.). Pedagogové se řídí vedle oficiálních pracovních náplní *Pracovním řádem pro zaměstnance č. j. 16 969/96-42*. Vedle vymezení základních kompetencí byly vydány ředitelkou školy vnitřní směrnice týkající se majetku, ekonomiky školy, archivace, skartace a vnitřního platového předpisu.

Dokumentaci upravující organizaci výchovně-vzdělávací činnosti školy zastupuje školní řád a rozvrh hodin. *Vnitřní řád školy pro studenty* obsahuje rovnoměrný počet povinností a práv, kterými je žák dostatečně seznámen s docházkou do školy, klasifikací, chováním, omlouváním a absencí apod. Řád je konkrétní, přehledný, jasný. Je postaven na demokratických principech a umožňuje žákovi svobodný projev. Vnitřní řád školy má velmi dobrou úroveň tím, že vytváří potřebný rámec pro fungování školy. Svým pojetím je pro žáky motivující.

Rozvrh hodin odpovídá vyhlášce MŠMT ČR č. 354/1991 Sb., o středních školách, ve znění pozdějších předpisů.

Ve škole pracuje 6 předmětových komisí, které se různou mírou funkčnosti podílejí na zkvalitňování výchovně-vzdělávacího systému. Práce komisí je zaměřena spíše na organizační záležitosti předmětu, chybí práce metodická, koncepční, přínosná pro všechny členy komise. Metodická činnost je koncentrována ponejvíce na ředitelku školy a výchovnou poradkyni. Tento způsob je vzhledem k deklarovaným pedagogickým cílům školy málo účinný, je potřeba jej propracovat a dopracovat v součinnosti s odpovídající účastí pedagogů v důležité oblasti současného vzdělávacího systému směřujícího k moderní výuce.

Rada školy ustanovena není.

Studentská rada, složená ze zástupců třídních samospráv, se podílí na akcích studentů. Většina členů si je vědoma svých práv a možností ovlivňovat život školy, ale spíše této možnosti nevyužívá. Škola jako celek byla z pohledu členů *Rady* hodnocena převážně kladně, pouze u některých se ozvaly hlasy směřující ke kritice používaných stereotypních, osvědčených metod ve výuce u několika pedagogů, které žáky nenutí přemýšlet, hledat řešení, spolupracovat, rozhodovat se a argumentovat. Rada je respektovaným partnerským orgánem pro vedení školy. Jako projev demokratického přístupu je možnost účasti členů *Rady* na jednáních pedagogické rady.

Vnitřní informační systém je postaven na písemných informativních pokynech ve sborovně školy, studentské informační tabuli, k rychlé komunikaci slouží školní rozhlas, ale především vstřícnost od vedení školy kdykoliv jednat. Základní pedagogické dokumenty jsou přístupné ve sborovně školy.

Vnější informační systém je založen na třídních schůzkách a konzultacích. Na škole pracuje *Sdružení rodičů GKČ v Dobříši* jako právní subjekt. Veřejnost je o práci školy informována v regionálním tisku, škola vydává informační letáky se stanovenými pravidly o přijímacím řízení. Je pořádán Den otevřených dveří, divadelní představení, akademie, „párty pro rodiče“ apod.

Výroční zpráva za školní rok 1998/99 obsahuje údaje požadované § 17e zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Po stránce formální i obsahové je příkladně zpracována. Slouží plně jako zdroj sebehodnocení a je použitelná pro činnost v dalším období. Poskytuje veřejnosti dostatek informací o práci školy. Velmi pěkné jsou vstupy ředitelky školy, která hodnotí uplynulé období, loučí se žáky na konci školního roku. „Promluvy“ k žákům hovoří o jejím vstřícném vztahu ke studentovi a snaze vytvářet ve škole dobré klima.

Organizační struktura je v praxi funkční, vedení školy výborným způsobem zpracovalo potřebný řád a strukturu do písemné podoby, jejichž chod je realizován v praxi. Oblast organizování má z hlediska kvality a funkčnosti organizačního uspořádání školy velmi dobrou úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

Při vedení a motivování pedagogických pracovníků používá vedení školy demokratický styl

řízení s cílem využít pro pozitivní vývoj školy jejich odbornou a pedagogickou způsobilost. Pro zabezpečení každodenního chodu školy jsou využívány běžné informační a komunikační nástroje. Vedení školy je založené na zkušenostech a důvěře v pozitivně volní vlastnosti zkušených i začínajících pracovníků školy, kterým je poskytnut prostor pro jejich práci i aktivitu. Pedagogové se výrazně podílejí na činnostech školy.

Ředitelka školy dokáže pedagogy získat pro nadstandardní práci se žáky (mezinárodní projekty), je nápomocna při realizaci úkolu, umí problémy vysvětlit a hledat řešení. Pro pedagogy i žáky je přirozenou autoritou, škola za dobu jejího řízení je dělná.

Kvalita vedení pedagogů, jeho funkčnost, pružnost a účinnost je odvozena od funkčnosti nástrojů v oblasti plánování, koncepční práce a organizace. Nedostatky se projevují ve funkčnosti a účinnosti realizace stanoveného systému kontroly a jeho organizace. Rezervy u hospitujících členů vedení školy se projevují v absenci důkladné diagnostiky a analýzy metodické a didaktické stránky výuky; výrazně absentuje kontrola plnění učebních osnov včetně funkčně rozplánovaného učiva do ročníků a jeho následné plnění u některých předmětů. Při hospitačních rozborech byly vedením školy především vyzdvihovány osobnostní a profesionální schopnosti pedagogů.

Pro kreativní a inovativní přístup vyučujících jsou průběžně vytvářeny dobré materiálně technické podmínky (kvalitní zázemí žákovské a odborné knihovny, maximálně možná finanční podpora individuálního vzdělávání vyučujících, snaha neustále modernizovat výpočetní techniku školy).

Další vzdělávání pedagogických pracovníků vychází z potřeb a požadavků školy, v rámci finančních a organizačních možností škola akceptuje a podporuje iniciativu pedagogů. Pedagogové sami jsou v této oblasti iniciativní a udržují ve vlastním sebevzdělání krok se současným vývojem. Pedagogové různé odbornosti jsou v této oblasti aktivní.

Pro nadtarifní složky platu pracovníků školy jsou vytvořena písemná a veřejná kritéria. Vzhledem k rezervám v efektivní kontrolní činnosti (závěry z hospitační činnosti) není při stanovení výše osobního příplatku dostatečně zřejmé zastoupení kritéria kvality výuky. Ukazatelé pro stanovení osobního příplatku mají obecný charakter, nerozpracovávají základní ustanovení „pracovníci, kteří dlouhodobě dosahují kvalitních pracovních výsledků“ pro konkrétní rovinu ve výchovně-vzdělávacím procesu. Nenároková složka platu - odměna je ředitelkou školy konkretizována a písemně podložena.

Kvalitu vedení lze zhodnotit jako systematickou, promyšlenou, cílenou s potřebným efektem v oblasti aplikace informací a zkušeností z DVPP a sebevzdělání, v oblasti budování dobrých mezilidských vztahů a zdravého pracovního prostředí. Je třeba dopracovat a zdůslednit oblast hospitační činnosti s důrazem na didaktiku výuky, důkladnější vedení začínajících pedagogů a větší kvalitu doložené hospitační činnosti.

System, rozsah a efektivnost vedení a motivování pracovníků je na velmi dobré úrovni.

Kontrolní mechanismy

System vnitřní kontroly je pro celoorganizační strukturu vytvořen a vymezen mezi pracovníce vedení školy. Plán kontrolní činnosti není písemně zpracován. Hospitační činnost provádí ředitelka školy a výchovná poradkyně, která je zkušenou a velmi dobrou pracovníci. Zástupkyně ředitelky školy hospitační činnost nemá v náplni práce, její hlavní činnost tvoří ekonomická oblast. Výsledky kontrolní činnosti jsou projednávány s pracovníky školy (viz hospitační záznamy).

Z provedených kontrol (hospitací) jsou pořizeny zápisy, závěry nejsou ani shrnujícím způsobem projednávány na pedagogických radách. Učiněné závěry při pohospitačních

rozborech mají konkrétní charakter s určením dalších postupů k nápravě stavu. Objem hospitační činnosti (vzhledem k nalezeným zásadním nedostatkům ČŠI - viz Protokol o kontrole) není dostatečný; obzvláště mladí, začínající pedagogové, potřebují radu a usměrnění ve své další práci. Hodnocení úrovně hospitovaných hodin se nezabývá plněním učebních osnov a časových plánů vyučujících. Pozornost je upřena na samotnou vyučovací jednotku, především na její obsahovou náplň. Chybí hlubší odborně didaktický rozbor hodiny se závěry, který by umožnil průběžně zlepšovat kvalitu vyučování učitelů. Ředitelka školy vychází ve svých soudech z velmi malého objemu hodin, jehož závěry převádí na celkový styl výuky pedagoga. Některé jevy při rozborech hospitací byly hodnoceny pouze zřídka (diferencování učiva, využití didaktické a audiovizuální techniky, vhodnost používaných forem a metod práce, hodnocení a sebehodnocení žáků, efektivita samostatné práce žáků). Kvantita hospitační činnosti výchovné poradkyně byla vzhledem k jejímu celkovému vytížení na škole dostatečná. Pohospitační rozbor jí vedený byl svými radami, názory, vhodnou a vstřícnou formou jednání přínosem pro další učitelovu práci. Některé hodiny navštěvují obě vedoucí pracovnice společně a sjednocují své pohledy a zkušenosti na výuku. Větší část pedagogů umí při rozboru své vlastní práce naslouchat, diskutovat a hledat řešení, jeví se u nich snaha posunout svoji výuku směrem k současnému životu a vývojovým tendencím. U některých se projevuje zahleděnost do sebe sama, všechny pokusy rady o posunutí výuky směrem k žákovi vyvracejí a jsou přesvědčeni o vlastní dokonalosti. Zásadní problém pro vedení školy je postupným cíleným řešením změnit jejich postoje a vtáhnout je co nejvíce do vyučovacího procesu, který by přinášel bohatou škálu různých alternativních přístupů. Systém kontrolní činnosti v oblasti výchovně vzdělávacího procesu (dominantu tvoří samotná výuka) je třeba dopracovat, zintenzivnit, zefektivnit tak, aby byl funkční, odhalil případné nedostatky a zpětně je okamžitě řešil.

Při kontrole vedení pedagogické dokumentace byly zjištěny malé, drobné nedostatky v třídních výkazech (chybí stav žáků). Příkladně je vedený výkaz třídy kvinty. Třídní knihy jsou průběžně kontrolovány, jejich vedení je velmi dobré. V některých třídních knihách se vyskytuje odpadávání vyučovacích hodin (školní rok 1998/99: třída septima, 4. ročník _ duben, květen 1999 - odpadá SDEJ; školní rok 1999/2000: třída sexta - 26. 1., 22. 3., 19. 4., 26. 4. odpadá dějepis apod.) - viz Protokol o kontrole. Protokoly o komisionálních zkouškách splňují požadované parametry. Přijímací řízení je řádně vedeno na přijímacích protokolech, potřebná pravidla jsou předem známa. O zájmu pedagogů o žáka svědčí i nové, modernější zpracování přijímacích zkoušek, které je částečně vypracováno v duchu současné přípravy státních maturitních zkoušek. Záписy pedagogických rad jsou vedeny, vedle provozních, organizačních, prospěchových a klasifikačních záležitostí neobsahují důkladnou analýzu kontrolní a hospitační činnosti. U jednotlivých žáků se v třídních výkazech objevuje chybný výrok „pedagogická rada udělila, rozhodla...“ - viz Protokol o kontrole (Krátká Tereza, Svárovská Anna - septima). Obsah kontroly vedení pedagogické dokumentace má průměrnou úroveň.

Při sledování úrovně výsledku učení žáků a kvality práce pedagogů využívá vedení školy vlastní evaluační nástroje. Žáci kvarty, 2. ročníku a sexty vykonávají tzv. „malou maturitu“, jež je rozčleněna do dvou dnů. Žáci kvarty píší testy z CJL, MAT a cizího jazyka a ze dvou vylosovaných předmětů. Žáci 2. ročníku a sexty píší testy z CJL, MAT, cizího jazyka a jednoho vylosovaného předmětu. Škola nakoupila pro tuto příležitost SCIO testy. Tento druh zkoušky uprostřed studia je pro žáka motivací dobře uspět, z hlediska širšího umět se naučit větší a obsáhlejší úsek učiva včetně jeho aplikace. Výsledky testování jsou hodnoceny a dále je s nimi pracováno.

Systém kontroly je vytvořen, pro jednotlivé oblasti chybí větší propracovanost a důslednost, absentuje analýza výsledků kontrol a jejich využití. Praktické provádění kontroly je

z hlediska zvyšování kvality vyučování málo účinné a efektivní. Oblast kontroly má v některých částech pozitiva a negativa v rovnováze, v jiných se objevuje výrazná převaha negativ. Celkově je hodnocena jako průměrná až ještě vyhovující.

Hodnocení kvality řízení

Kvalita, rozsah a účelnost plánování mají z hlediska dalšího vývoje školy velmi dobrou úroveň. Ředitelka školy za rok a půl svého působení se projevila jako zdatná organizátorka a manažerka. Její snaha vybudovat kvalitní pedagogický dělný tým pracující v oboustranně vstřícné atmosféře je postupně naplňována. Organizační uspořádání má pevně nastolená pravidla, jež jsou zastoupena především v kvalitním organizačním a školním řádu školy. Iniciativa a kreativnost pedagogů je podporována, většina učitelů pracuje nad rámec svých povinností (viz mezinárodní projekty). Pevná podpora pedagogického umu vyučujících, rozšíření jejich odborných znalostí, pozitivní začlenění do kolektivu a budování vstřícných mezilidských vztahů vedení školy kvalitně realizuje. Je třeba dopracovat, dotvořit a především důsledně realizovat systém kontroly, rozvinout jeho účinnost a efektivnost včetně konkrétně daných pravidel pro stanovení nadtarifních složek.

Kvalita řízení má výraznou převahu pozitiv, je hodnocena jako velmi dobrá.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Škola je zapojena do mezinárodního programu EU Sokrates, v němž žáci zpracovávají projekt s názvem „60. a 90. léta“. Projekt probíhá v anglickém jazyce, korespondence většinou e-mailem, prezentace na Internetu. Žáci se v partnerských zemích navzájem setkávají a vyměňují si nabyté vědomosti a zkušenosti (Norsko, Belgie apod.). V současné době je zpracováván sociologický projekt zabývající se srovnáním politického systému u nás a v Norsku.

Probíhá spolupráce se školou v Holandsku (lyceum Strabrechtcollege Geldrop) zaměřená na estetickou výchovu.

Škola je členem Památníku Karla Čapka ve Strži u Staré Huti, úzce s Památníkem spolupracuje. Každoročně se zúčastňuje celorepublikové literární soutěže pořádané Památníkem, kde žáci dosahují významného umístění. Divadelní představení žáků jsou realizována v areálu Památníku. Žáci se dobrovolně podílejí na zvelebování Památníku, jehož rekonstrukce a rozšíření přispěly k většímu zájmu o tuto památku.

Žáci vydávají obsáhlý školní časopis Marsyas.

V rámci inspekce bylo zjištěno, že škola předepsaným způsobem dělí žáky na skupiny, plní učebními plány schválené hodinové dotace všech předmětů ve všech ročnících. Inspekční činností nebylo zjištěno neefektivní čerpání poskytovaných finančních prostředků ze státního rozpočtu.

Kontrolou učebních osnov bylo zjištěno neplnění časově tematických plánů učiva a následně učiva stanoveného osnovou uvedeného předmětu v předmětech dějepis, biologie. Jde o porušení právní normy - viz protokol o kontrole. V předmětech základy společenských věd a matematika existují citelně slabá místa v plánování.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č. j. 12 227/99-21

- Generalizovaný učební plán gymnázia s osmiletým studijním cyklem (MŠMT ČR č.j. 20 594/99-22), Učební plán gymnázia se čtyřletým studijním cyklem (MŠMT ČR č.j. 20 595/99-22)
- Učební osnovy gymnázia č.j. 20 596/99-22 ze dne 5. 5. 1999, Učební osnovy základní školy č.j. 16 847/96-2 včetně doplňků č.j. 25 018/98-22 a Učební osnovy čtyřletého gymnázia č.j. 17 668/91-20 ze dne 24. 5. 1991 s platností od 1. 9. 1991
- upravený učební plán Gymnázia Karla Čapka v Dobříši pro školní rok 1999/2000
- třídní knihy a třídní výkazy
- rozvrhy hodin tříd a učitelů
- dlouhodobá koncepce GKČ
- Organizační řád
- Školní řád
- Roční plán pro školní rok 1999/2000
- rámcové tematické plány hospitovaných předmětů
- personální dokumentace pedagogických pracovníků
- hospitační záznamy
- zápisy z pedagogických rad a jiná povinně vedená dokumentace školy vyplývající z ustanovení právní normy
- seminární práce žáků předmětů informatika a výpočetní technika, zeměpis, matematika, český jazyk a literatura, literární seminář
- sešity, písemné práce žáků, práce žáků
- podpůrná dokumentace ředitelky školy z oblasti řídicí práce
- výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 1998/1999

ZÁVĚR

Řízení školy:

Vedení školy má stanoveny konkrétní cíle i prostředky k jejich dosažení. Ředitelka školy během svého krátkého působení v čele školy vymezila jasná organizační pravidla, ve své práci je iniciativní, je dobrá organizátorka a manažerka. Ve své práci upřednostňuje demokratický styl řízení včetně participace zainteresovaných stran. Pedagogy vede k tvůrčí práci nad rámec svých povinností, ve škole vládne přívětivé pracovní klima. Rezervy se objevují v kontrolní činnosti, kdy tato oblast není zcela propracována a důsledně realizována. Z její nekvalitní práce vyplývá i nalezené nerespektování některých právních norem.

Celkově je kvalita řízení hodnocena jako velmi dobrá.

Podmínky výchovně-vzdělávací práce:

Personální podmínky mají velmi dobrou úroveň.

Materiálně technické podmínky pro výuku sledovaných předmětů mají průměrnou až velmi dobrou úroveň. Pro výuku slouží dobře vybavené odborné pracovny; chybí dostatečné využití audiovizuální techniky v humanitních předmětech, která je pro výuku těchto předmětů těžko přístupná. Žákům slouží žákovská knihovna a studovna, jež jim vytváří dobré studijní podmínky přímo ve škole.

Psychohygienické podmínky mají standardní úroveň.

Podmínky výchovně-vzdělávací práce mají průměrnou až velmi dobrou úroveň.

Průběh výchovně-vzdělávací práce:

Škola zajišťuje výuku čtyřletého a víceletého gymnázia se všeobecným zaměřením.

Většina sledovaných předmětů byla hodnocena velmi dobře, v menší míře byly předměty hodnoceny průměrně. U mnoha vyučujících se projevovala snaha a pedagogický um žáky aktivizovat a pomocí různých vyučovacích metod jim vytvořit prostor pro samostatné učení. V menší míře byla organizace vyučování charakteristická tradičním frontálním přístupem, ve kterém použité metody, formy výuky neumožňují výraznější aktivní účast žáků při výuce a rozvoj jejich kompetencí.

Pozitivem školy je dostatečná nabídka volitelných předmětů, které si žáci volí především v souladu s jejich další studijní orientací.

Škola pracuje na několika mezinárodních projektech. aktivně se účastní významné literární soutěže.

Kvalita sledované výuky má převahu pozitiv; je hodnocena jako velmi dobrá.

V průběhu inspekční činnosti nebylo zjištěno neefektivní využívání finančních prostředků ze státního rozpočtu.

Doporučení ředitele školy:

- dotvořit kvalitní kontrolní systém, důsledně jej realizovat
- začlenit závěry z kontrolní oblasti do pedagogických rad
- zvýšit kvalitu a kvantitu hospitační činnosti
- zaměřit se na kontrolu plnění učebních osnov
- přepracovat kritéria pro stanovení osobních příplatků

Vývoj školy od poslední inspekční návštěvy

Orientační inspekce č. j. O-02-05/9697-492, která se uskutečnila v roce 1996, byla zaměřena na dílčí zjištění týkající se výuky českého jazyka a literatury. Oblast koncepčního rozpracování osnov předmětu přes jeho výuku se zlepšila.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Iva Kadeřábková	..... .
Členové týmu	PaedDr. Vilibald Knob	..... .
	PaedDr. Vladimír Krieg	..... .

V Příbrami dne 5. června 2000

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 12. 6. 2000

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Zdena Cimická	....

Předmětem orientační inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Dobrý	<i>Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Ještě vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>
Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad	30. 6. 2000	025 133a/00-05019
Zřizovatel	3. 7. 2000	025 133b/00-05019

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Nebyly podány.